

צורות וצורנים

1

חנה היאס

©

כל הזכויות שמורות

הפיקוח על מקצועות עצמאיים
משרד החינוך

חידה מהחיים

→ סבתא שלי היא חולת סַכָּרָת.

→ אחותי אומרת שהיא חולת

סַכָּרָת.

→ אני חושבת שזו בכלל סַכָּרָת,

כמו אֲדָמָת.

מה עליי ללמוד כדי להחליט?

כותבים מילים לשורש שמ"ר

הַשְׁמָרוֹת, הַשְׁתַּמְרוֹת, מְשַׁמֵּר, שׁוֹמֵר, שְׁמִיר,
שְׁמִירָה, שְׁמִירָדָף, שְׁמִירָחַם, שְׁמִירִים, מְשַׁתְּמֵר
שְׁמָרוֹ, שְׁמִירְטָף, שְׁמִירָן, שְׁמִירְנוֹת, שְׁמִירְנִית,
שְׁמִירְתִּי, תְּשַׁמְרָנָה, שׁוֹמְרָה, שׁוֹמְרוֹן, שְׁמוֹר,
שְׁמוּרִים, שְׁמוּרִים, מְשַׁמְרוֹת, מְשַׁמְרֶת, מְשַׁמֵּר,
נְשַׁמְרִים, נְשַׁמְרֶתֶם, יִשְׁמְרוּ, לְשַׁמֵּר, לְשַׁמֵּר

הצורות בעברית - מכירים

➤ תורת הצורות עוסקת ב**פעלים ובשמות**.

➤ הפעלים והשמות מכילים צורני שורש, או פשוט - **שורשים**,

כגון **שמ"ר**.

➤ הפעלים והשמות גזורים באחת משתי דרכים :

גזירה מסורגת –

גזירה קווית –

הוסיפו הגדרה לכל דרך של גזירה.

דרכי הגזירה בעברית - בודקים

➤ הפעלים והשמות גזורים באחת משתי הדרכים:

גזירה מסורגת –

➤ לפני השורש, אחריו ופתוּכו עשויות להופיע מוספיות, היוצרות את תבנית המילה, כגון: **מְחַשֵּׁה**, **צָעִיף**, **שֶׁמֶךְ**.

גזירה קווית –

➤ לפני שם או אחריו מופיע צורן עלייה היוצר ערך מילוני חדש, כגון: **שֶׁמֶךְנֹת** (**שֶׁמֶךְ**+**נֹת**).

➤ שתי צורות מצטרפות לשם חדש, כגון: **שֶׁמֶךְטִף** (**שֶׁמֶךְ**+**טִף**)

צורנים – מגדירים

צוֹרֵן (מורפמה) - יחידה דקדוקית בעלת משמעות במבנה המילה, כגון בניין, שורש או נטייה.

העתיקו מעמ' 3 דוגמאות לצורנים:

➡ **צורני השורש** – אותיות השורש שבבסיס משפחות המילים.

➡ **צורני התבנית** – מוספיות וניקוד, היוצרים

בשמות - משקלים _____

במערכת הפועל – בניינים _____

צורנים – בודקים 1

דוגמאות

➡ צורני השורש –

שנ"כ

➡ צורני התבנית –

בשמות – משקלים: שְׁנִיכָה

במערכת הפועל – בניינים: שְׁנִיכָה

מוספיות – מסווגים

המוספיות הן האותיות המוספות לשורש.

המוספיות עשויות להופיע –

לפני השורש – נקראות תחיליות

בתוך השורש, בין אותיותיו – נקראות תוכיות

לאחר השורש – נקראות סופיות.

העתיקו מעמ' 3 שתי דוגמאות לכל סוג של מוספית.

מוספיות – בודקים

לפני השורש – תחיליות:

נְעִמָּה נְעִמָּה

בתוך השורש – תוכיות:

נִמְנֵם נִמְנֵם

לאחר השורש – סופיות:

נִמְנֵם נִמְנֵם

מוספיות ושורשים – מתרגלים 1 (מתוך בחינת בגרות)

לפניך רשימת מילים. בכל מילה האות **תי"ו**
מודגשת:

הַתֵּר, תּוֹפֶעָה, הַשְׁתַּנּוּת, הַמְנַעוּת, אִיוֹת, תְּנַאי,
תְּכָנוֹת, תְּסַמִּינִים, תְּלוּת

מיון את המילים על פי סוג התי"ו שבהן:

➤ **תי"ו שורשית בלבד**

➤ **תי"ו מוספית בלבד**

➤ **תי"ו שורשית ותי"ו מוספית**

מוספיות ושורשים – בודקים 1

➡ תי"ו שורשית בלבד – תַּכְנֹות, קֶתֶה,

אִיות, תַּנְאִי

➡ תי"ו מוספית בלבד – תּוֹפְעָה, הִשְׁתַּנּוּת,

הִתְנַעַצות, תַּסְמִינִיט

➡ תי"ו שורשית ותי"ו מוספית – תַּלּוּת

מוספיות ושורשים – מתרגלים 2 (מתוך בחינת בגרות)

לפניך שני משפטים, ובבל אחד מהם מודגשת מילה.
קרא את המשפטים, וענה על השאלה שאחריהם.

➤ ההצלחה **מְעִידָה** על ההשקעה. _____

➤ **מְעִידָה** וכישלון הן תחנות בדרך להצלחה.

כתוב ליד כל משפט את התפקיד של האות מ"ם
במילה המודגשת.

מוספיות ושורשים – בודקים 2

➤ ההצלחה **מְעִידָה** על ההשקעה.

- **נ' מוספית**, כי **השורש הוא ע"נ"ד**.

➤ **מְעִידָה** וכישלון הן תחנות בדרך להצלחה.

- **נ' שורשית**, כי **השורש הוא נ"ע"ד**.

מוספיות ושורשים – מתרגלים 3 (מתוך בחינות בגרות)

קרא את המשפטים וענה על הסעיפים שאחריהם.

➤ **אָסור** בהקדם לסניף הדואר.

➤ **אָצה** לי הדרך, לכן לא **אָאט** את קצב ההליכה.

➤ כש**אָסײַם** את עבודתי, **אוּכַל** לנוח.

➤ "גם כי **אֵלֶךְ** בגיא צלמות לא **אִירָא** רע כי אתה עמדי"
(תהלים כג, ד).

חלק מאותיות האל"ף בפעלים המודגשים הן שורשיות
וחלק הן מוספיות.

מהי **משמעות האל"ף** בפעלים שבהם היא משמשת
מוספית?

מוספיות ושורשים – בודקים 3

א' שורשית מסומנת בסגול, א' מוספית – באדום.

➡ **אָסור** בהקדם לסניף הדואר.

➡ **אָצה** לי הדרך, לכן לא **אָאַט** את קצב ההליכה.

➡ כש**אָסיים** את עבודתי, **אוכל** לנוח.

➡ "גם כי **אֵלךְ** בגיא צלמות לא **אֵירָא** רע כי אתה עמדי"
(תהלים כג, ד).

האז"ף **הכעלים שבהם היא ממשת מוספית** –

מציינת את העתיד באז"ף ראשון (מזכר).

מוספיות ושורשים – מתרגלים 4 (מעובד על פי בחינות בגרות)

לפניך קטע ומשפטים:

- **תְּנוּעוֹת** הנוער בארץ היו ברובן **תּוֹלְדָה** של תנועות הנוער בגולה, שקמו בעקבות ה**הִתְעוֹרְרוּת** של בני הנעורים בארצות שבהן צמחו. במרכזה של ההתעוררות הזו עמדה ה**תְּבִיעָה לְזִכּוּתוֹ** של הנוער לעלות לארץ אבותיו.
 - תנועת "בתיא" הושפעה מ**תּוֹרוֹת** המוסר הקוראות ל**תְּקוּן** העולם במלכות ה'.
 - בשנות השמונים נוצר צורך ל**תּוֹר** אחר מסגרות חינוך לחיזוק האמונה בה'.
- ➡ מבין המילים המודגשות העתק את המילים שבהן האות תי"ו אינה שורשית, וציין את תפקידה של תי"ו זו.

מוספיות ושורשים – בודקים 4

ת' שורשית מסומנת ב**סגול**, ת' מוספית – ב**כחול**.

- **תְּנוּעוֹת** הנוער בארץ היו ברובן **תּוֹלְדָה** של תנועות הנוער בגולה, שקמו בעקבות ה**תְּעוֹרָרוֹת** של בני הנעורים בארצות שבהן צמחו. במרכזה של ההתעוררות הזו עמדה ה**תְּבִיעָה** ל**זְכוּתוֹ** של הנוער לעלות לארץ אבותיו.
- תנועת "בתיא" הושפעה מ**תּוֹרוֹת** המוסר הקוראות ל**תְּקוּן** העולם במלכות ה'.
- בשנות השמונים נוצר צורך ל**תּוֹר** אחר מסגרות חינוך לחיזוק האמונה בה'.

➡ **מוספית תי"ו** *על התבנית* – **תְּנוּעוֹת**, **תּוֹלְדָה**,

התְּעוֹרָרוֹת, **זְכוּת**, **תּוֹרוֹת**.

➡ **מוספית תי"ו** *על נטיית הרבנות* – **תְּנוּעוֹת**, **תּוֹרוֹת**.

הפסקה...

→ בהמשך – צורני גזירה,
צורני תבנית וצורני נטייה

חידה

סיפרו לנו על השליחה מסין.
היא הייתה **מוצלחת** מאוד.
על מי או על מה סיפרו לנו?

עזרו לנו לפענח!

צורני גזירה וצורני נטייה – מגדירים

מן הטבלה שבשקף 23 העתיקו דוגמאות לצורנים.

➤ **צורני גזירה** – מוספיות תחיליות או סופיות המצטרפות אל **מילה**, לרוב אל **שם**, ויוצרות ערך מילוני חדש.

➤ **צורני נטייה** – מוספיות המצטרפות אל המילה כדי לציין נטייה. אינן יוצרות ערך מילוני.

בפועל: מוספיות של **גופים** בזמנים השונים; (וכן כינויי **מושא** חבורים).

בשם: מוספיות של **נסמך, נקבה, רבים/רבות** וכינויי **שייכות** חבורים.

צורנים – בודקים 2

דוגמאות

→ צורני גזירה –

שֶׁמֶכָּנֹת שְׁמֹכִים

→ צורני נטייה –

בפועל: נֶשֶׁכֶּתִים, יֶשֶׁכֶּו

בשם: מֶשֶׁכָּנֹת שֶׁמֶכָּנִית

ממיינים את הפעלים בשקף 3 לקבוצות

22

[illegible]

צורני תבנית וגזירה (כחול) וצורני נטייה (אדום) - בודקים

23

פעלים	שם הפועל	פועלי הווה (בינוני)	שמות פעולה	שמות – שורש ומשקל	שמות – בסיס וצורן סופי
שָׁמַרְתִּי	לְשַׁמֵּר	שׁוֹמֵר	שְׁמִירָה	שָׁמַרְן	שְׁמִרָנוֹת
שָׁמַרְוּ	לְשַׁמֵּר	שְׁמוֹרִים	שְׁמוֹר	שָׁמַרְנִית	שְׁמוֹרִים
נִשְׁמַרְתֶּם		נִשְׁמָרִים	הַשְׁמָרוֹת	שְׁמָרִים	שׁוֹמְרָה
יִשְׁמְרוּ		מִשְׁמָר	הַשְׁתִּמָּרוֹת	מִשְׁמָר	
תִּשְׁמְרֶנָּה		מִשְׁתַּמֵּר		מִשְׁמֶרֶת	
				מִשְׁמָרוֹת	
				שְׁמִיר	

צורני תבנית וצורני גזירה – מזהים

מבין המילים בטבלה בשקף 23 – העתיקו מילים שיש בהן:

➤ צורן תבנית **תחילי** של נפעל (עמודה 1) - _____

➤ צורן תבנית **תחילי ותוכי** של התפעל (עמודה 2) - _____

➤ צורן תבנית **תוכי** וצורן גזירה **סופי** - _____

➤ צורני תבנית **תחיליים** ו**סופיים** (שני שמות) - _____

➤ צורני תבנית **תחילי, תוכי וסופי** (שם פעולה) - _____

➤ צורני תבנית וגזירה **סופיים** (תכונה, שם מופשט) - _____

צורני תבנית וצורני גזירה – בודקים

מילים שיש בהן:

- צורן תבנית **תחילי** של נפעל (עמודה 1) - **נִשְׁמָרְתָּ**
- צורן תבנית **תחילי ותוכי** של התפעל (עמודה 2) - **נִשְׁמָרְתָּ**
- צורן תבנית **תוכי** וצורן גזירה **סופי** - **שׁוֹמְרָה**
- צורני תבנית **תחיליים** ו**סופיים** (שני שמות) - **הִשְׁמָרוֹת, נִשְׁמָרְתָּ**
- צורני תבנית **תחילי, תוכי** ו**סופי** (שם פעולה) - **הִשְׁמָרוֹת**
- צורני תבנית וגזירה **סופיים** (תכונה, שם מופשט) - **שׁוֹמְרוֹת**

צורני תבנית (משקלים) וצורני גזירה - מבחינים

לפניכם ארבע מילים:

יִרְקוֹ, שִׁדְכוּ, רִפְתּוּ, שִׁקְדּוּ.

מיינו אותן לשתי קבוצות:

1. שמות במשקל קִטְלוֹ _____

2. שמות הבנויים מבסיס + צורן גזירה סופי יָן _____

טיפ:

בקבוצה 1 - שמות שנגזרו משורש+מוספית יָן (יש פעלים משורש זה).

בקבוצה 2 - שמות שהבסיס שלהם הוא מילה, לרוב יָם, שנוסף לו צורן סופי יָן.

צורני תבנית (משקלים) וצורני גזירה - בודקים

1. שמות במשקל קִטְלוֹן –

עֵדְכָן / (עֵדְכָן)

עֵקְדָן / (עֵקְדָן)

2. שמות הבנויים מבסיס + צורן סופי וֹן –

עֵקְדָן / (עֵקְדָן)

עֵקְדָן / (עֵקְדָן)

סוגים של צורני תבנית – מרחיבים

צורן התבנית – המוספיות והניקוד
עוטפים את השורש ויוצרים **ערך מילוני**.

➤ המשקל בשם – **מִפְּקָה** (מקום)

➤ הבניין בפועל – **יִפְּאֵל** (ספיל)

➤ לכל צורן תבנית הוסיפו שתי דוגמאות
משלכם.

➤ נסו לזהות גם משמעות.

סוגים של צורני תבנית – בודקים

צורן התבנית – דוגמאות נוספות:

► **משקלי שמות:** **מקטף** – **מלף** (כלי) – **קטף** – **אדפת** (מחלות)

► **בניינים בפועל:** **התפעל** – **התפעל** (חולר) – **הפעיל** – **הפעיל** (אורח)

הפסקה...

→ בהמשך –

בסיס וצורן גזירה –
מרחיבים

חידה

גילה מתלוננת לעיתים:

➡ אני צריכה...

➡ יש לי פריחה...

➡ וגם רעידה...

➡ אין לי גלידה...

➡ ובנוסף לכל – אני צרודה...

➡ איך תמיינו את המילים המודגשות?

סוגים של צורני גזירה – מרחיבים

צורני הגזירה נחלקים לפי המקום שלהם במילה.

הוסיפו דוגמה משלכם לכל אחד מן הסוגים:

➡ צורן גזירה **סופי** בשם - _____

➡ צורן גזירה **תחילי** בשם - _____

סוגים של צורני גזירה – בודקים

דוגמה לכל אחד מן הסוגים:

➡ צורן סופי – אַפּיוֹנִית (פריטי לבוש)

➡ צורן תחילי – אַפּחוּט (אפא)

בסיסים - מגלים

לפניכם מילים המסתיימות בצורן גזירה סופי. ➤

ציינו לכל מילה את הבסיס שאליו הוסף הצורן הסופי.

כתבו מה טיבו של הבסיס: שם עצם, שם תואר (בינוני או אחר), שם מספר, פועל, תואר הפועל, מילת יחס.

בלעד' - _____

מצינ' - _____

שמרנ' - _____

ראש' (צפודע) - _____

שמנ' - _____

נמיכ' - _____

רבע' - _____

אט' - _____

פעל' - _____

צורות של בסיסים - בודקים

בלעד' - בַּלְעֲדִי - מִיָּלֹת יחס

מְצִינֹת - מְצִיָּן - שֶׁמֶת תואר (בִּינֹנִי)

שְׁמֶרְנֹת - שְׁמֶרְנִי - שֶׁמֶת תואר

רֶאשִׁין (צִפְרִיעַ) - רֶאשִׁי - שֶׁמֶת צמ

שְׁמֶנִי - שֶׁמֶת - שֶׁמֶת צמ

נְמִיכֹת - נְמִיכִי - שֶׁמֶת תואר

רְבַעִין - רְבַעִי - שֶׁמֶת מסכר

אֶטִי - אֶטִי - תואר הכולל

פְּעֻלָּתִי - פְּעֻלָּתִי - פועל

שינוי בבסיס עם הוספת צורן גזירה - מגלים

לפניכם מילים מודגשות, המסתיימות בצורני גזירה סופיים ון, ות.

➤ ראשון, פְּתִיחוֹת, שְׂכִיחוֹת, הֶלִיכוֹן, בְּטִיחוֹת,
תִּיכוֹן, רְצִינּוֹת, חִיצוֹן, מְתִיקוֹת, סְבִירוֹת,
צְרִידוֹת, גִּגוֹן.

חלק מן המילים השתנו עם הוספת הצורן הסופי.
כתבו בסיס לכל אחת מן המילים שחל בהן שינוי
עם הוספת הצורן הסופי.

שינוי בבסיס עם הוספת צורן גזירה - בודקים

המילים שהשתנו עם הוספת הצורן הסופי:

כֹּאֵשׁ, פֶּתוּחַ, פֶּטוּחַ, תּוֹק, חוּץ, מְתוֹק, צָרוּד.

מטרת השינוי – יציאת הקדף בין הציים דואים.

מתרגלים על פי בחינות בגרות

לפניך רשימת מילים:

מִמֶּתִּין מִגּוֹן רֹאשׁוֹן נָכוֹן זְכָרוֹן מִשְׁפָּטוֹן

➤ העתק מן הרשימה —

➤ מילה שהנו"ן הסופית שבה היא אחת מאותיות השורש: _____

➤ מילה שהנו"ן הסופית שבה שייכת למשקל: _____

➤ מילה שהנו"ן הסופית שבה שייכת לצורן הסופי: _____

בודקים

➡ מילה שהנו"ן הסופית שבה היא אחת מאותיות השורש: נָכוֹן, מִמָּתִין, מִגֹּן

➡ מילה שהנו"ן הסופית שבה שייכת למשקל: זָכָרוֹן

➡ מילה שהנו"ן הסופית שבה שייכת לצורן הסופי:
רֶאשׁוֹן, מְשַׁפֵּט

הפסקה...

→ בהמשך –

צורני גזירה - משמעויות

חידה

➡ סיפרתי לחברתי שהנכד שלי
שווה ב פֶּעוּטוֹן בשעות הבוקר.
- באיזה פֶּעוּטוֹן ? – היא שאלה.

מה עליה ללמוד כדי להבחין בין
המילים המודגשות?

צורני גזירה ומשמעות – מגלים 1

במילים שלפניכם מצאו **צורני גזירה סופיים**.
צבעו אותם בכחול.

כתבו מה **המשמעות** של כל אחד מהם: **כלי תחבורה, מוצָא, הקטנה, מכשיר, אוסף, שם תואר, שם מופשט.**

➡ גגון אדום - _____

➡ משאית עמוסה - _____

➡ מאכל תימני - _____

➡ תעודת זהות - _____

➡ ספר ספריה - _____

➡ מנהלן חברתי - _____

צורני גזירה ומשמעות – בודקים 1

המשמעות של צורני הגזירה הסופיים:

➤ גגון - הקטנה

➤ משאית - כלי תחבורה

➤ תימני - מוצא

➤ זהות - שם מופשט

➤ ספרית - אוסף / מקום

➤ מנהל - בעל תפקיד;

➤ חברת' - שם תואר

צורני גזירה ומשמעות – מגלים 2

במילים שלפניכם מצאו **צורני גזירה סופיים**.

צבעו אותם בכחול.

כתבו מה **המשמעות** של כל אחד מהם: **בעל מקצוע, אוסף, שפה, סדר, כתב עת, פריט לבוש, מאפה**.

_____ - כובע מצחיה

_____ - עוגיה טעימה

_____ - ראשון במילון

_____ - ימאי חרוץ

_____ - דובר עברית

_____ - עלון פרשת השבוע

צורני גזירה ומשמעות – בודקים 2

המשמעות של צורני הגזירה הסופיים.

מצח' **יה** – כריט לבוש

עוג' **יה** – מאפה

ראש' **ון** – סדר

מיל' **ון** – אוסף

ימ' **אי** – בעל מקצוע

עבר' **ית** – שפה

על' **ון** – כתב עת

צורני גזירה ומשמעות – מגלים 3

במילים שלפניכם מצאו **צורני גזירה סופיים**.

צבעו אותם בכחול.

כתבו מה **המשמעות** של כל אחד מהם: **הקטנה, יסוד כימי, חיבה, מקום, כלי, איבר, מחלה, בעל מקצוע.**

_____ - צלוחית שקופה

_____ - פצת מימן

_____ - הנגריה של צביקה

_____ - שעון מעורר

_____ - סנדלר מנוסה

_____ - תוספתן מודלק

_____ - סוכרת נעורים

צורני גזירה ומשמעות 3 – בודקים

המשמעות של צורני הגזירה הסופיים:

צלו^ח – ית – הקטנה

מימ^ן – יסוד^ך כימי

נגר^יה – מקום

צבי^קה – חיבה

שע^ון – כלי

סנדל^ך – בעל מקצוע

תוספת^ן – איבר באף

סוכר^ת – מחלה

צורנים סופיים מלע"ז – מגלים 4

לפניכם מילים המסתיימות בצורנים סופיים מן הלע"ז.

כתבו מה המשמעות של כל אחד מהם:

אורגניסם - _____

כספך - _____

קטנצ'יק - _____

שיפוצ'יק - _____

קומוניסם - _____

אלרגיה - _____

מינימלי - _____

צורנים סופיים מלע"ז - בודקים

➤ צורנים סופיים מן הלע"ז - המשמעות:

➤ אורגניסם – בעל חיים

➤ כספך – בעל חיים

➤ קטן ציף – הקטנה

➤ שיפוצניק – בעל חיים

➤ קומוניסם – שיטה פוליטית

➤ אלרגיה – תופעה רפואית

➤ מינימלי – שם תואר

הפסקה...

בהמשך – צורני נטייה

חידה

➡ **טובה** היא ילדה **טובה**.

➡ היום היא עשתה **טובה** לילדים שהמתינו בשפת המדרכה.

➡ היא סייעה להם לחצות את הכביש בבטחה.

➡ עתה הם זוכרים אותה ל**טובה**.

באיזו מן המילים המודגשות הצורן אינו צורן
גזירה? איזה צורן הוא?

צורני תבנית וגזירה כחול

52

צורני נטייה - אדום

פעלים	שם הפועל	פועלי הווה (בינוני)	שמות פעולה	שמות – שורש ומשקל	שמות – בסיס וצורן סופי
שִׁמְרָתִי	לְשַׁמֵּר	שׁוֹמֵר	שְׁמִירָה	שִׁמְרוֹן	שְׁמִרְנוֹת
שִׁמְרוּ	לְשַׁמֵּר	שְׁמוּרִים	שְׁמוֹר	שְׁמִרְנִית	שְׁמוּרִים
נְשַׁמְרֶתֶם		נִשְׁמָרִים	הַשְׁמָרוֹת	שְׁמָרִים	שׁוֹמְרָה
יִשְׁמְרוּ		מִשְׁמָר	הַשְׁתִּמְרוֹת	מִשְׁמָר	
תִּשְׁמְרֶנָּה		מִשְׁתִּמֵּר		מִשְׁמֶרֶת	
				מִשְׁמָרוֹת	
				שְׁמִיר	

צורני נטייה – מזהים

➤ מבין המילים בטבלה שאת צורני הנטייה שלהם צבעתם ב**אדום** – העתיקו מילים שיש בהן:

➤ צורן נטייה של גוף ראשון (מדבר) _____

➤ צורן נטייה של גוף שני (נוכחים) (שתי מילים) _____

_____ צורן נטייה של גוף שלישי (נסתרים) _____

_____ צורן של רבים (שתי מילים) _____

_____ צורן של רבות _____

_____ צורן של נקבה _____

צורני נטייה – בודקים

צורני הנטייה:

- צורן נטייה של גוף ראשון (מדבר) - **אֶנֶכָּתִי**
- צורן נטייה של גוף שני (נוכחים) - **אַנְכֹּל**
- נֶאֱנַחְתָּם**
- צורן נטייה של גוף שלישי (נסתרים) - **אֶנְכֹּל**
- צורן של רבים (שתי מילים) - **אֶנְכֹּלֵיכֶם**
- נֶאֱנַחְתֶּם**
- צורן של רבות - **אֶנְכֹּלֵיכֶם**
- צורן של נקבה - **אֶנְכֹּלֵיכֶם**

חידה

יוסף חזר מהגן וסיפר בהתלהבות:

➡ קנו לגן **אופניים חדשות!**

➡ נהדר! - אמרה אמא ושאלה: באיזה צבע

האופניים החדשים?

➡ **אופניים חדשות, אמא! לא חדשים!** –

תיקן אותה יוסף.

מה דעתכם?

חדשות – או חדשים?

צורן נטייה של ריבוי זוגי - מגלים

יש שמות שהריבוי שלהם זוגי. דוגמאות:

יָדַיִם

מִשְׁקָפִים

מִכְנָסִים

שְׁמַיִם

שימו לב: יש מילים בריבוי זוגי שהן זכר, כגון מכנסִיִּם, ויש – שהם נקבה, כגון יָדַיִם.

כדי לבדוק אם המילה היא זכר או נקבה – מוסיפים שם תואר לצורת היחיד שלה.

בדקו לאילו מן השמות אין צורת יחיד.

צורן נטייה של ריבוי זוגי - בודקים

ידיים ביחיד: יד

משקפים אין

מכנסים אין (בלשון הדיבור: מכנס)

שמים אין

נשים לב: לא כל ריבוי לואי
מציינן לוא, למשל עניים, מים.

שמות - צורני נטייה – מרחיבים 1

כתבו כל זוג מילים במילה אחת. צבעו צורנים ב**אדום**:

שיר שלי - _____

ספר שלו - _____

עט שלך - _____

מחברת שלך - _____

בגד שלה - _____

טענה שלנו - _____

עניין שלכם - _____

זכות שלהם - _____

שמות - הרחבת צורני נטייה 1 – בודקים

כינויי היחיד:

- שיר שלי - **שירי**
- ספר שלו - **ספרו**
- עט שלך - **עטך**
- מחברת שלך - **מחברתך**
- בגד שלה - **בגדה**
- טענה שלנו - **טענתנו**
- עניין שלכם - **עניינכם**
- זכות שלהם - **זכותם**

שמות - צורני נטייה – מרחיבים 2

כתבו כל זוג מילים במילה אחת. צבעו צורנים באדום:

שירים שלי - _____

ספרים שלו - _____

עטים שלך - _____

מחברות שלך - _____

בגדים שלה - _____

טענות שלנו - _____

דברים שלכם - _____

זכויות שלהם - _____

שמות - הרחבת צורני נטייה 2 – בודקים

כינויי הרבים:

- שירים שלי - שִׁירִי
- ספרים שלו - ספָּרָיו
- עטים שלך - עֲטֵיֶךָ
- מחברות שלך - מַחְבְּרוֹתַיִךְ
- בגדים שלה - בִּגְדֶיהָ
- טענות שלנו - טַעֲנוֹתֵינוּ
- דברים שלכם - דְּבָרֵיכֶם
- זכויות שלהם - זְכוּיוֹתֵיהֶם

חידה

כשאני מוצא את עצמי משתכשך בשלולית,
אימי גוערת בי:

➡ לשחק בשלוליות? - לא **בבית ספרנו!**

ואז אני מתחיל להתפלסף:

➡ בבית ה**ספר** – יש רק **ספר אחד**,

אבל בבית שלי – כמה **ספרים** יש?

התדעו מה מבלבל אותי?

כינוי היחיד לעומת כינוי הרבים - מבחינים

► שימו לב להבדל בין נטיית המילים:

טענה שלנו – טענהִינוּ

טענות שלנו – טענותֵינוּ.

► תארו את ההבדל בכתיב של המילים.

► נסחו כלל הנוגע לנטיית השייכות של השמות בגוף מדברים.

כינוי היחיד לעומת כינוי הרבים - בודקים

ההבדל בכתיב של המילים:

➔ בטענתנו אין יי לפני הסופית "נו", רק
בטענותינו יש יי.

➔ בנטיית השייכות של השמות בגוף מדברים –
ביחיד – לא נוספת יי;

ברבים – נוספת יי לציון הרבים.

שימו לב: אם בצורת לכה רבים יש יי:
עין'הם, ילד'הם, חפץ'כם...

שמות - צורני נטייה – מרחיבים 3

כתבו את הנסמך לכל סמיכות מפורקת.
צבעו צורנים ב**אדום**:

➤ המלכה של הכיתה - _____

➤ השולחן של המורה - _____

➤ השירים של רחל - _____

➤ הספרים של התלמיד - _____

➤ הטענות של העובדים - _____

שמות - הרחבת צורני נטייה 3 – בודקים

צורות הנסמך:

➡ המלכה של הכיתה – מלכת-

➡ השולחן של המורה – שולחן-

➡ השירים של רחל – שירי-

➡ הספרים של התלמיד – ספרי-

➡ הטענות של העובדים – טענות-

פעלים - צורני נטייה - מרחיבים 4

אתגר: כתבו כל זוג מילים כמילה אחת.

צבעו צורנים ב**אדום**:

דוגמה: ראיתי אותו. - **רָאִיתִי**.

➤ לקחתי אותך. - _____

➤ נתתי אותה. - _____

➤ שִׁמַּחְתָּ אותנו. - _____

➤ אוביל אתכם. - _____

➤ אסגיר אותו. - _____

➤ שָׁמַר אותי. - _____

➤ גִּזַּל אותנו - _____

פעלים - הרחבת צורני נטייה 4 - בודקים

צורנים באדום:

➤ לקחתי אותך – **לִקַּחְתִּיךָ**.

➤ נתתי אותה – **נָתַתִּיָּהּ**.

➤ שמחת אותנו – **שִׂמַּחְתִּנוּ**.

➤ אוציא אתכם – **אוֹצִיאֶכֶם**.

➤ אוביל אותו – **אוֹבִילֵהוּ / אוֹבִילֵאֵנִי**.

➤ שמר אותי – **שָׁמַרְנִי**.

➤ גואל אותנו – **גּוֹאֲלֵנוּ**.

הערה: צורות אלה אופייניות למקרא. בימינו הן בשימוש במשלב גבוה.

צורני הנטייה - מסכמים

צורני נטייה

➡ **בפועל** - מוספיות של **גופים** בזמנים השונים;

כינויי המושא המצטרפים אל הפועל.

➡ **בשם** - מוספיות של **נסמך, נקבה, רבים/רבות, ריבוי זוגי,**

כינויי **שייכות** המצטרפים אל השם.

אילו מבין התפקידים של צורני הנטייה הדגמתם בדפי ההרחבות?

צורני הנטייה - בודקים

צורני הנטייה בדפי ההרחבות:

נסמק

שייכות

כינויי מושא

צורני נטייה - מתרגלים

במילים שלפניכם מצאו **צורני נטייה**, **צבעו** אותם ב**אדום**
וכתבו את **תפקידו** של כל אחד מהם:

➤ שלומך טוב. - _____

➤ הסברתי ברור. - _____

➤ מבקשות את טובתך - _____

➤ דברי הימים - _____

➤ מקורות מידע - _____

➤ מחברותינו מלאות. - _____

➤ תמונתי חדשה. - _____

➤ ילמדו מרחוק. - _____

שימו לב: בחלק מן המילים יש שני צורנים.

צורני נטייה - בודקים

צורני נטייה ותפקידיהם:

- **שמואל** - צורן השייכות - נוכחת.
- **הסברתי** - אלץ ראשון (מְדַבֵּר)
- **מבקשות** - צורן הרבות; **טובת** - צורן השייכות (נוכחת).
- **דברי** - צורן הנסמך; **היא** - צורן הרבים;
- **מקורות** - צורן הרבים;
- **מחברותינו** - צורן הרבות וצורן השייכות (מדברית);
- **מלאות** - צורן הרבות;
- **תמונתי** - צורן השייכות (מְדַבֵּר); **חדשה** - צורן הנקבה;
- **ימאדו** - צורן העתיד, צורן הנסתרי.

הפסקה...

→ בהמשך: צורני גזירה – או
צורני נטייה?
או אולי צורני שורש ותבנית?

הזכר – מְכֶסֶה

הנקבה – מְכַסֶּה

מה לא מסתדר כאן?

צורני תבנית וצורני גזירה – חושבים 1

מבין המילים שבטבלה עיינו בשתי
המילים :

עֲמִירָה, עֲמִירָה.

הסבירו מדוע קבעתם שהן אינן
מסתיימות בצורני נטייה?

צורני תבנית וצורני גזירה 1 – בודקים

שתי המילים: **שְׁמִירָה**, **שְׁמִירָה**

מופיעות כצדק מילוני.

→ **שְׁמִירָה** אינה נקבה של שְׁמִירָה,

אלא היא שם עצומה.

→ **שְׁמִירָה** (=סוכת השמירה) אינה

נקבה של שְׁמִירָה, אלא היא מקום.

צורני תבנית וצורני גזירה – חושבים 2

במשפט:

התבוננתי בה ארוכות –

הצורן המודגש הוא _____,

כי _____

צורני תבנית וצורני גזירה – בודקים 2

במשפט: **התבוננתי בה ארוכות**

– הצורן המודגש הוא **צורן אליכה**

כי **הוא מציינ את אופן הפעולה**

(תואר הפועל) **ולא צורת רבות.**

צורני גזירה ודו משמעות – חושבים 1

צורני המילים שלפניכם הם **דו משמעיים**.

נסחו לכל אחת מן המילים משפט שבו
הצורן הסופי שלה יהיה **צורן גזירה**.

→ טוב**ה** – _____

→ שמור**ה** – _____

→ רב**ות** – _____

→ תמרור**ים** – _____

→ איש**י** – _____

צורני גזירה ודו משמעות – בודקים 1

80

משפטים ובהם **צורני גזירה**:

➤ **טוב** – היא עשתה לי טובה בלאן האחרון.

➤ **שמור** – ביקרנו בשמורה בצפון.

➤ **רב/ת** – עוד רבות ידובר על מאורע זה.

➤ **תמרור'ס** – היא כרזה בהכי תארוכ'ס.

➤ **איש'** – מידע זה הוא אישי ואינו לפרסום.

צורני גזירה ודו משמעות – חושבים 2

נסחו לכל אחת מן המילים משפט שבו
הצורן הסופי שלה ישמש כ**צורן נטייה**.

➡ טוב**ה** – _____

➡ שמור**ה** – _____

➡ רב**ות** – _____

➡ תמרור**ים** – _____

➡ איש**י** – _____

צורני גזירה ודו משמעות – בודקים 2

משפטים ובהם **צורני נטייה**.

➡ **טוב** – תלמידה טובה משקיעה
בלימודים.

➡ **שמור** – לכות היוצרים שמורה לרחל.

➡ **רב** – **ות** – בנות רבות עושות חיל בארצנו
חסד.

➡ **תמרור** – **יס** – סוף סוף הוצבו תמרורים
בצומת.

➡ **איש** – אישי חלז מחוייל לפני זמן קצר.

תרגילים - בונים

לפניכם רשימת שמות דו משמעיים.

נסחו שאלות בנוסח בחינות הבגרות ובהן מילים אלה:

אישית כבאית

שנת' סופ' ממשלת'

דעת/ כרטיס/ יומ/

טייסת

צריכה שבירה קריאה

שחורות

יותר מצורן אחד - מתרגלים

➡ לפניכם מילים.

צבעו צורני גזירה ב**כחול** וצורני נטייה ב**אדום**. (ייתכנו גם שני צורנים מאותו סוג).

ניגודיות	ילדונת
שלמותן (דו משמעי)	משאיות
ראשוני	צורנים
פיזיקלית	ממציאנית
מדיניות	נישואיה

טיפ: לרוב צורני הגזירה מופיעים לפני צורני הנטייה.

יותר מצורן אחד - מתרגלים

ילד **ונת**

ניגוד **ונת**

משא **ונת**

שלמ **ונת** (= *fe* אות *fe*הן)

שלמ **ונת** (= *פקציוניסט*)

צור **נס**

ראש **וני**

ממציא **נ'ת**

פיזיק **נ'ת**

נישוא **נה**

מדינ **ונת**

מילות אתגר - חושבים

לפניכם שני משפטים ובהם מילים מודגשות.
צבעו צורני גזירה ב**כחול** וצורני נטייה ב**אדום**.

➤ מידע **חֲדָשׁוֹתִי** מתעדכן לעיתים קרובות.

➤ איכון **מוֹדִיעִינִי** עשוי למנוע אסון.

➤ מה מיוחד במילים אלה?

מילות אתגר - בודקים

לפניכם שני משפטים ובהם מילים מודגשות.
צבעו צורני גזירה ב**כחול** וצורני נטייה ב**אדום**.

- מידע **חֲדָשׁוֹתִי** מתעדכן לעיתים קרובות.
- איכון **מוֹדִיעִינִי** עשוי למנוע אסון. (השם "מודיעין" בנוי מצורת הרבים של מודיע. בלשון חז"ל – 'ן' מחליפה 'ם').

- במילים אלה צורני הנטייה מופיעים לפני צורני הגזירה.

הפסקה...

בהמשך – מתרגלים... ➡

צורות וצורנים מתרגלים

שאלות מתוך שאלוני
בגרות

שאלות מעובדות על פי
שאלוני בגרות

צורני גזירה וצורני נטייה -
מתרגלים בנוסח הבחינה

➡ לפניך ארבע מילים.

עֲצוֹת, עֲלֻת, הֶטְבוֹת, מַדּוֹת

➡ הקף את המילה שאין בה צורן נטייה.

➡ כתוב את משמעות צורן הנטייה
שבשלוש המילים האחרות.

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

ענישה היא תגובה על הפרת **חובותיו** החברתיות של האדם.

➡ במילה **חובותיו** יש שני צורנים סופיים.

כתוב את שני הצורנים הסופיים, ולכל אחד מהם ציין את סוגו (צורן גזירה או צורן נטייה) ואת משמעותו.

➡ צורן I : _____ צורן II : _____

➡ סוג הצורן: _____ סוג הצורן: _____

➡ משמעות הצורן: _____ משמעות הצורן: _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ במילים המודגשות צבע צורנים: צורני גזירה (כחול) צורני נטייה (אדום).

אַרְוֹנִית, מְלָצְרִית, לוֹחִית, מְלִית, עֲצָלְנִית, מְלוֹנִית

➤ מיין את המילים לשת קבוצות לפי סוג הצורן הסופי (צורן גזירה או צורן נטייה).

➤ כתוב את המשמעות המשותפת של הצורנים בכל קבוצה.

צורן גזירה - _____

_____ משמעות הצורן:

צורן נטייה - _____

_____ משמעות הצורן:

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך רשימת שמות.

מְנֵהִיגוֹת הַתְּמוּדָּדוֹת עֲרִיצוֹת תִּירוֹת הַעֲדָרוֹת

➤ העתק מן הרשימה רק את המילים שבהן הסיומת ות היא צורן גזירה
סופי.

➤ ציין את משמעותו של הצורן הסופי במילים שהעתקת.

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.
מדינות אירופה אינן מחויבות לקלוט בִּשְׂטָחֹן את כל
המהגרים.

יש הטוענים כי מי שמתנגד לקליטת פליטים במדינתו הוא
גִזְעָן.

➤ מבין המילים המודגשות קבע באיזו מילה יש צורן גזירה
ובאיזו מילה יש צורן נטייה.

➤ ציין את משמעות הצורן בכל אחת מן המילים:

➤ שְׂטָחֹן: _____ משמעות הצורן: _____

➤ גִזְעָן: _____ משמעות הצורן: _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם מודגש שם:

- יצירתיות היא תהליך של הפעלת ה**דמיון**.
- חשוב להנחיל את הרעיון ש**בשלון** יכול להיות חיובי.
- כמה מן המיזמים הם: יצירת צעצועים מלגו, תכנות משחק או צילום **סרטון**.
- יש לנו **תאבון** עצום ללמידה.
- ה**פתרונות** המוצעים בעייתיים לא פחות.

מבין השמות המודגשים, הקף את השם שנוצר בדרך של בסיס וצורן
גזירה סופי.

ציין את צורן הגזירה הסופי בשם שהקפת ואת משמעות הצורן הסופי
בשם זה.

צורן הגזירה הסופי - _____

משמעות צורן הגזירה הסופי - _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

► לפניך שמות של צמחים. המילים המודגשות הן שמות תואר:

נְשִׁית מְצוּיָה, מְסוֹרֵן סָרְגָלְנִי, סְגוּלִית מְחַמֶּשֶׁת, יצהרון
מְכַסִּיף, אֲשֶׁמֶר קוֹצָנִי, דוֹבְדָבֶן שְׂרוּעַ, עציון פְּרָסִי

► חמישה מבין שמות התואר מסתיימים בצורן סופי.

העתק אותם בשתי קבוצות וציין את סוג הצורן בכל קבוצה.

_____	-	_____
_____	-	_____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך משפט:

תנועת "בתיה" היא מסגרת לשיח **עֲרָכִי** על פי **עֲרָכִי** היהדות.

➤ מבין שתי המילים המודגשות הקף את המילה שיש בה צורן גזירה, וציין את משמעותו. _____

➤ מה סוג הצורן במילה שלא הקפת? _____

מה משמעותו? _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך שלושה משפטים.

• הציבור מחפש מנהיג שהוא **בְּצוּעֵי־סֵט**.

• הציבור מעדיף הנהגה שבה ה**מְדִינָאִי** מחויב למדיניותו המוצהרת.

• אחד מראשי ממשלת בריטניה היה **בִּנְקָאִי** בצעירותו.

➤ מיין את המילים המודגשות לפי ההרכבים הבאים:

➤ בסיס **לועזי** וצורן **עברי** - _____

➤ בסיס **עברי** וצורן **לועזי** - _____

➤ בסיס **עברי** וצורן **עברי** - _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך קטע. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

העולם ה**ממחשב** הביא את בני האדם לשמוש רב מדי במכשירים דיגיטליים, הן במחשב האישי, הן בטלפון הסלולרי. הפתוח הטכנולוגי המהיר השפיע מאוד על דרך החשיבה ועל סגנון החיים של בני הנער בעולם, אף היתה לו השפעה קטנה יותר על בני דורות קודמים. כך העולם הדיגיטלי יצר פער תרבותי בין הצעירים לבין הוריהם והורי הוריהם.

➤ מיין את המילים שבהן בסיס וצורן סופי. כתוב שם לכל קבוצה.

קבוצה א: _____ - _____

קבוצה ב: _____ - _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך משפט, ובו מילים מודגשות. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

עובדים חרוצים רבים רוצים לשפר את **יְכָלָתָם** ה**מְקֻצָּעִית**.

➤ שתי המילים: "**יְכָלָתָם**" ו"**מְקֻצָּעִית**" - מסתיימות בצורן סופי.

➤ מהו סוג הצורן הסופי ה**משותף** לשתי המילים האלה?

הקף את התשובה ה**נכונה**: צורן גזירה / צורן נטייה

➤ כתוב ליד כל מילה את משמעות הצורן הסופי שלה.

יְכָלָתָם: _____ **מְקֻצָּעִית**: _____

➤ בארבע מילים במשפט יש צורן נוסף. העתק אותו וציין את משמעותו. _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך שלושה משפטים, ובהם מודגשות מילים.

השאלה ה**יסודית** ביותר היא מת תכלית התפילה.

אין לראות בתפילת הציבור משימה **קולקטיבית** לשיפור רמת החיים ה**חמרי**.
שאיפתו ה**טבעית** של האדם לשפר את תנאי חייו מעוררת אותו להתפלל אל ה'.

➤ כתוב את שני הצורנים המשותפים לכל המילים, קבע לכל אחד מהם אם הוא צורן גזירה או צורן נטייה וציין את המשמעות של כל אחד מהם.

➤ הצורנים המשותפים לכל המילים הם: +

➤ הראשון - צורן במשמעות:

➤ השני - צורן במשמעות:

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ במשפט שלפניכם מודגשת מילה:

נוכל לשלב את ה**יְצִירָתִיּוֹת** של המוח האנושי עם ידע תורני ליצירת עולם טוב יותר.

➤ לפניכם תרשים המתאר את השלבים בהיווצרות המילה **יְצִירָתִיּוֹת**. השלימו בתרשים את הבסיסים ואת הצורנים.

➤ בסיס 1 _____ צורן 1 _____ בסיס 2 _____ צורן 2 _____

➤ **הקיפו** את הסוג של כל צורן ו**כתבו** את המשמעות שלו:

צורן 1: סוג - צורן גזירה / צורן נטייה; משמעות: _____

צורן 2: סוג - צורן גזירה / צורן נטייה; משמעות: _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

- לפניכם משפט ממכתב, ובו מילים מודגשות.
לפרטים נוספים צרו אתי קשר באמצעות שליחת
דוא"ל או באמצעות השארת הודעה **קולית**
במערכת. הפרטים יתפרסמו גם ב**ידיעון** השכונתי.
- העתיקו מילים שיש בהן בסיס וצורן סופי.
- ציינו את סוג הצורן הסופי ואת משמעותו.

_____ - _____

_____ - _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

בחודש אדר ניצור אוירה **פּוֹרִימִית**.

בחודש אלול נדבר במילים חיוביות, ניצור מילים ב"**אֱלוּלִית**" מדוברת.

➤ במילה **פּוֹרִימִית** יש שני צורנים סופיים.

כתוב אותם, ולכל אחד מהם ציין את משמעות הצורן ואת סוג הצורן.

_____ - _____ - _____
 _____ - _____ - _____

➤ מה משמעות הצורן הסופי במילה **אֱלוּלִית**?

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

לפניך קטע קצר, ובו מילים מודגשות. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

מנהיג **אָנוכִי** מלא בחשיבות **עֲצָמִית**, ו**הַתְּנַהֲגוּתוֹ** אינה **מֵאֲפִינֶת בּוֹתְרָנוֹת**. את ה**הַצְלָחוֹת** שלו הוא נוטה לזקוף ל**זְכוּתוֹ** ואילו ב**כְּשָׁלוֹנוֹתָיו** הוא מאשים אחרים.

➤ העתק מן הקטע מילה מודגשת שבה התל"ו היא חלק מצורן גזירה סופי. _____

➤ העתק מן הקטע צורה מודגשת שיש בה שני צורני נטייה. _____

➤ כתוב את משמעויות הצורנים במילה שהעתקת. _____

הראשון - _____ השני - _____

➤ העתק מן הקטע שלוש מילים מודגשות נוספות שיש בהן צורן נטייה, והמשמעות של צורן הנטייה בכל אחת מהן אחרת. ציין את המשמעות של צורן הנטייה. _____

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➡ לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה:

מטרתה של התוכנית החדשה היא לעודד **מְעַרְבוֹת**
של בני נוער בקהילה.

בימינו יותר ויותר נשים **מְעַרְבוֹת** בניהול.

➡ שתי המילים המודגשות מסתיימות בצורן סופי. ציין
את סוג הצורן הסופי בכל אחת מהן.

_____ **מְעַרְבוֹת**

_____ **מְעַרְבוֹת**

צורני גזירה וצורני נטייה - מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך צירופים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

דוברי ה**עִבְרִית**, חד־**כּוּוֹנִי**, חֲיִיו של אדם,

שיפור **אִיכוּתוֹ**, תְּקוּפוֹת השנה, מַהוּת החיים

➤ הקף רק את המילים שהצורן הסופי בהן הוא צורן גזירה.

➤ ציין מעל כל אחת מן המילים שהקפת את המשמעות של צורן הגזירה.

צורני גזירה וצורני נטייה - דו משמעות מתרגלים בנוסח הבחינה

המילה **מְקַצֵּעַן** מסתיימת בצורן העשוי לשמש כצורן
גזירה או כצורן נטייה.

➡ שבץ את המילה **מְקַצֵּעַן** במשפט, כך שהצורן
הסופי יהיה בו צורן גזירה.

➡ שבץ את המילה **מְקַצֵּעַן** במשפט, כך שהצורן
הסופי יהיה בו צורן נטייה.

צורני גזירה וצורני נטייה - דו משמעות מתרגלים בנוסח הבחינה

לפניכם שני משפטים ובהם המילה **רְגָשִׁי**.

ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את סוג הצורן של
המילה **רְגָשִׁי** המודגשת בו ואת משמעותו.

➡ לדבריו היה מניע **רְגָשִׁי** ולא שכלי.

➡ לא פעם **רְגָשִׁי** מניע את תגובותיי, ולעיתים אני

מאוכזבת ממנו.

צורני גזירה וצורני נטייה - דו משמעות מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך ארבע מילים המבטאות עיסוק או תכונה:

נְחוּשׁ, גִּבְאִי, תַּכְסִּיסָן, סוֹהֵר

➤ מבין המילים העתק מילה שנוצרה מבסיס וצורן
סופי. _____

➤ למילה שהעתקת כתוב שני משפטים, בכל משפט
הצורן הסופי יהיה מסוג שונה:

_____ ➤ צורן גזירה -

_____ ➤ צורן נטייה -

צורני גזירה וצורני נטייה - דו משמעות מתרגלים בנוסח הבחינה

➤ לפניך שני משפטים. ובכל אחד מהם מסומנת בקו המילה **סְבִיבְתִי**.

חינוך סְבִיבְתִי נועד לחזק את ערכי השמירה על הטבע והסביבה בקרב הדור הצעיר.

בסְבִיבְתִי הקרובה רבים מדברים על חשיבות המזון הבריא.

➤ ציין את סוג הצורן הסופי במילה "**סְבִיבְתִי**" בכל אחד מן המשפטים (צורן גזירה או צורן נטייה) ואת משמעותו.

➤ משפט 1: סוג הצורן _____ משמעותו _____

➤ משפט 11: סוג הצורן _____ משמעותו _____

צורני גזירה וצורני נטייה - דו משמעות מתרגלים בנוסח הבחינה

א. לפניך שלוש מילים מחידושי האקדמיה:

צְמִיגָאִי, מַעְגָּנָה, מַגְבֵּה

➤ העתק את המילה המסתיימת בצורן סופי וכתוב את משמעות הצורן הסופי שלה.

_____ - _____.

ב. לפניך שני שמות המסתיימים ב־**וֹת**: **עֲלִיוֹנוֹת, הַטְּהָרוֹת**

➤ העתק את המילה המסתיימת בצורן סופי וכתוב את משמעות הצורן הסופי שלה.

_____ - _____.

צורני גזירה וצורני נטייה - דו משמעות
מתרגלים בנוסח הבחינה

לפניך שני משפטים, ובהם שתי מילים
מודגשות.

➤ ראינו כמה דרורים **חֲגִים** סביב העצים.

➤ בלוח השנה מצוינים כל ה**חֲגִים**
והמועדים.

שתי המילים מסתיימות בצורן נטייה.

ציין למה הוא משמש.

תודה על ההקשבה
ובהצלחה!